

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr. K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir. B. ter Brugge, Almelo; Dr. K. J. Cremer, Kampen; Dr. R. J. Dam, Kampen; Dr. A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr. D. van Dijk, Groningen; Dr. K. Fernhout, Baarn; Drs. D. J. Galle, Hilversum; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Ooster-Nijkerk; Dr. J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr. J. van Herksen, Ermelo; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; A. Janse, Biggkerke; Dr. P. Jaspers, Leiden; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. J. v. d. Linden, Tzum; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs. Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr. G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr. R. Schippers, Wanswerd; Dr. J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs. H. Smilde, Groningen; Drs. H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr. J. Thijs, Zwolle; Dr. C. Veenhof, Harleste; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr. F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielinga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Gooch.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Christelijk. II. — Uit de Schrift: Aangesloten (Matth. 1:20b). — Kerkelijk Leven: „Moet dat nu zo?" II. De Algemeene Genade. II. Dolantie-stemmen. Jaarboek Geref. Kerken. — Even Parkeren: Het Genus: Generaal. — Geestelijke Adviezen: Dokter en Diaken. — Literatuur en Kunst: Een verhaal uit den patriotentijd. — Ziekte: De Theologie bij het creatisme. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Het Deutsche Nationaal-Socialisme. X. — Ingezonden. — Perschoonw. — Kerknieuws. — Advertentiën.

BERICHT AAN DE LEZERS.

Als medewerker trad tot ons blad toe de heer
Drs D. J. Galle te Hilversum.

REDACTIE.

HOOFDARTIKEL

Christelijk.

II.

(Christelijk onderwijs.)

In een vorig artikel werd de meening uitgesproken dat de term „Christelijk” deels door zijn groote elasticiteit, deels door wederrechtelijke toe-eigening van anti-Christelijke zijde aanleiding geeft tot misverstand en verzwakking van het principiele oordeel, zoo verantwoord van en scherpe keur op dat woord achterwege blijft. We achten de kans hierop ook aanwezig daar waar sprake is van „Christelijk onderwijs”.

De eerste vraag die wij ons nu stellen ten aanzien van dezen term (we denken hier aan lager, middelbaar en gymasiaal onderwijs) is deze: is hij vergelijkbaar met die andere als „Christelijke staat”, „Christelijke maatschappij” en dergelijke, waarbij bedoeld wordt op zwakkeren of sterkeren invloed en nawerking van het Evangelie op een ten diepste van dat Evangelie vervreemd gebied? Of legt het Christelijk onderwijs zichzelf de taak op van volkomen gehoorzaamheid aan Christus? Wordt? Zonder twijfel het laatste. In dien anderen zin zouden zij de openbare school kerstenen aan de oppervlakte, die door de injectie van eenige Bijbelkennis haar aniele bloed pogen te verscheren. Zeker kan men aan een Christelijk „angehauchte” volkschool met evenveel recht den naam „Christelijk” in dien eersten zin toekennen als aan de volkeren van ons werelddeel. Maar met het levend en bloeiend ideaal van ons Christelijk onderwijs heeft deze schijn niets uit te staan. Dat leeft bij de gratie van Christus Triumfator: „dat ik met lichaam en ziel niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers eigen ben”. Hieruit vloeit dan ook voort dat het zichzelf den strengsten maatstaf wil zien aangelegd. Iets dat ons tot een belangrijke kwestie leidt. Kunnen aan de Christelijke school opvoeders van allerlei gading samenwerken, zoo ze zich Christus' eigen-dom noemen en Hem als hun Verlosser belijden? Is hier werk voor een (Protestantsch) Christendom onder geloofsverdeeldheid, om dien term van kuyper even over te nemen? Daarvan kan geen sprake zijn. Het Calvinisme vraagt, schept in principe, een eigen schoolstijl, in didactisch en pedagogisch opzicht. Terstond al wat het LAGER ONDERWIJS betreft, waarover in de eerste plaats. Zoo kon dan ook de Heer T. van der Kooy een voortreffelijke brochure schrijven over: „Het beperkende van de Gereformeerde school”.¹⁾

Met een onderwijs dat zich door andere beginselen laat leiden dan de Gereformeerde kunnen wij geen vrede hebben. Een aanhanger van de C. D. U. of N. S. B., een „Ethisch” man of Barthiaan zal, zoo hij zijn beginselen doordent en er aan verkleefd is, ze getrouw blijven in Bijbel- of geschiedenisles. Zulk een man kan, wanneer hij eerlijk blijft, de jeugd niet naar Gods wil inleiden in het „Er staat geschreven”, noch in het „Er is geschied”. Is er reden om deze dingen nadrukkelijk uit te spreken? De geest van den tijd doet ons vreezen van wel. Een enkel voorbeeld.

Op een vergadering van „Christelijk S. O. S.” werd kort geleden een betoog van den volgende aard gehouden: bij het behandelen der Bijbelsche geschiedenis houde de onderwijzer theologische moeilijkheden buiten de school; Bijbelcritiek passe hij in geen geval toe op de school, hij geve den kinderen wat der kinderen is.²⁾ Werd het inderdaad zoo gezegd, dan achten wij het volstrekt onaanneemelijk. Wel ter dege heeft de onderwijzer te rekenen met theologische moeilijkheden en zijn onderwijs daarnaar in te richten. Tenminste indien beginselquaesties, vraagpunten die tusschen de verschillende theologische richtingen in het geding zijn, tot die „theologische moeilijkheden” gerekend moeten worden. En dat zal wel het geval zijn, mede om wat er volgt over de Bijbelcritiek. Hiervan zich op de school te onthouden is zoo weinig een zaak van enkel pedagogisch beleid, dat de onderwijzer die haar thuis aanvaardt veeleer tot het geven van een waarlijk Christelijke opvoeding onbekwaam is, zoo hij met die critiek ernst maakt. Hoe zal hij een eerbied kweeken dien hij zelf niet kent en veeleer aanziet voor doode letterknechterij? LAAT DEN BIJBEL ALS ONAANTASTBAAR WOORD VAN GOD LOS EN GE LAAT DE CHRISTELIJKE SCHOOL LOS!

Misschien geldt hetzelfde in nog sterker mate van Barthiaansche afdwalingen, die den man voor de klas alle beginselvastheid zouden ontrooven, al de zekerheid van Gods werk te werken: ongeestelijk defaitisme, dat met den geborgden naam van ootmoed pronkt. Mogen we veronderstellen dat de lagere school hiervoor immuun zou zijn? Nog onlangs liet de Heer A. Janse op heldere wijze zien hoe deze geestesgesteldheid een gevaarlijke houding tegenover het Christelijk onderwijs in 't leven roept.³⁾

Is het gevaar dan zoo groot dat de dialectische theologie voorwerp van wijdverbreide studie zal worden? Het lijkt weinig waarschijnlijk, maar wel vindt de grondstemming der dialectiek weerklink bij het negativisme onzer dagen, dat, voor een zich verterend najagen van Schriftuurlijke idealen te ingezonken, maar al te gaarne zich hoort voorredeneeren dat zulk streven hoogmoedig is en farizeeuwisch.

Aan het einde van het vorig jaar hield Ds J. C. van Dijk een rede voor de Unie van Christelijke onderwijzers over „Humor als waardevolle factor bij 't onderwijs”. Aan een verslag daarvan⁴⁾ ontleenen we het volgende: „Als het Christelijk onderwijs zich van zijn taak bewust is, moet de onderwijzer elke dag weer de school betreden in het gevoel van het volstrekt onmogelijke van zijn taak... Meer doen dan kinderen afleveren, gestempeld door heilige herinneringen, kunnen we niet. En er is veel humor noodig om daarin te berusten.”

Ziehier een schijnbaar centenaarzwarte, maar in werkelijkheid lichte opvatting der onderwijs-taak. Wie hier van onmogelijk spreekt, vergeet dat

God van den opvoeder geen omzetten der harten vraagt, doch een gehoorzaam en getrouw brengen van het Evangelie, in heel het onderwijs. Dit vol-maakt te doen, ja, dat is onmogelijk; daarover gaat het hier echter niet. De Schrift spreekt over zulke dingen anders: „Zijt standvastig, onbe-weglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere”. Elders: „Wij zijn Gode een goede reuk van Christus, in degenen die zalig worden en in degenen die verloren gaan”. „Het voegt ons niet”, zoo licht Calvijn deze plaats toe, „ons te ergeren, als de prediking van het Evan-gelie niet allen tot de zaligheid leidt, maar laat ons liever bedenken, dat het ruimschoots vol-doende is, als ze Gods eere bevordert door den verworpenen de rechtvaardige verdoemenis te brengen”.⁵⁾ De onderwijzer, die het zoo beziet, zal zich waarlijk niet tevreden stellen met het kweeken van „heilige herinneringen”; ook zal het geen humor zijn, wat hem troost over oogenschijn-lijk vruchteloos arbeid.

Niet alleen aan de zijde van het Christelijk onderwijs dreigt het syncretisme, maar ook van de overzijde wordt de hand wel toegestoken. We mengen in dit verband ons niet in de discussie over het al of niet rechtmatige van den roep om min of meer verplicht Bijbelonderricht voor de lagere school. Wel verdient het hier de aandacht dat het sommigen voorstanders nog om iets meer te doen schijnt dan parate Bijbelkennis, die uit cultureel oogpunt zeker belang heeft. Althans schrijft een man als de Heer G. van Veen naar aanleiding van een passus uit het petitionnement van 1878: „Tien jaren geleden zouden deze woorden den meesten van ons, vrijzinnigen, nog weinig gezegd hebben. Wat hebben we sedert veel geleerd!... Beginselverdieping en beginselverster-king, door ons volk door middel van meerdere kennis van den Bijbel tot bezinning op Bijbelsche principia terug te voeren, is bij uitstek opgave van dezen tijd geworden, die zich door een veelsoortig Filistinisme ziet bedreigd.”⁶⁾ Men kan dankbaar zijn voor zulke woorden, al is men geneigd het grootste gevaar voor Israël niet bij de „Filistijnen” te zoeken, bij hen die van Israëls God geen woord willen hooren; al wordt men, zulke dingen lezend, misschien herinnerd aan het woord van Fr. von Schlegel: „Moderantismus ist der Geist der Kastrierten Illiberalität”. Wanneer de mannen der openbare school den Bijbel als bron van volkskracht gaan aanprezen (wat ons op zichzelf ver-heugt) dan wordt het dubbel noodzakelijk, dat de Christelijke school een onverbasterd Evangelie brengt en, door vast te houden aan de Gerefor-meerde belijdenis, haar bestaansrecht en het recht op haar naam bewijst.

Luistert het zoo nauw bij het lager, hoe dan te oordeelen over HET MIDDELBAAR EN GYMNASIAAL ONDERWIJS? Naar het me voorkomt, staan de zaken hier ietwat anders, in zoverre het vakleerarenstelsel er lossere verbanden schept. Terwijl aan den eenen kant de eisch van het be-ginsel hier nog duidelijker en krachtiger spreekt, doordat zich hier gaat openvouwen wat op de lagere school in knop was, doordat de leeraar tot eenigermate zelfstandige studie wordt geroepen en eigen standpunt moet bepalen tegenover onge-loovige wetenschap, is er aan de andere zijde eenige mogelijkheid tot meerder speling: immers niet ieder leeraar onderwijst een vak dat even onmiddellijk als godsdienst- of geschiedenisonder-richt dwingt tot partijkouze inzake de Gerefor-meerde beginselen. We wijzen op teekenen en handelscorrespondentie, mechanica, rekenen, ma-

2) „De Standaard” van 6 Januari 1936.

3) „De School met den Bijbel” van 26 December 1935.

4) „De Standaard” van 30 December 1935.

5) Ad 2 Cor. 2: 15.

6) Ochtendblad van het „Algemeen Handelsblad” van 7 Jan. 1936.

1) Amsterdam, Drukkerij „De Standaard”, 1923.

chineschrijven, ook het talenonderwijs in de laagste klassen. Men versta dit wel. Het is verre van ons de gedachte te suggereeren dat er één vak op den rooster van eenige middelbare school zou staan, waarvoor het beginsel van den Christenleeraar een onverschillige zaak zou zijn. Daarvoor snijden de principia reeds veel te diep in leven, persoonlijkheidsvorming, tuchttoefening en paedagogie in. Er is een Calvinistische „levensstijl“, er zijn ook niet-Calvinistische. De Calvinist pleegt zich door een eigen levenshouding te kenmerken bij voorbeeld, waar het geldt: Zondagsheiliging, velerlei amusement, kunst, literatuur, de „wereld“. Nu ligt het in den aard der zaak dat de docent hetzij in, hetzij buiten de klas ten deze invloed op zijn leerlingen uitoefent. Daarom blijft een school waaraan ook leeraren van ander beginsel verbonden zijn (de onderscheiding Gereformeerd-Hervormd zweeft ons hier uiteraard niet voor den geest) een compromis. Een compromis dat, in bepaalde omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden, aanvaardbaar kan zijn, vooral vroeger het was. Tegenwoordig, nu de mogelijkheid bekwaam en afgestudeerde leeraren te vinden zooveel ruimer is, vermindert de drang der omstandigheden om in zulk een compromis te berusten in sterke mate.

Overigens is hier een analogie met de Vrije Universiteit. Prof. Rutgers kon in 1899 betoogen dat aan deze stichting benoeming van een chirurg die van de Gereformeerde beginselen afwijkende denkbeelden huldigde (b.v. inzake kerkrecht) niet was uitgesloten, al mocht zijn medisch onderwijs met die beginselen niet in strijd komen. Nu verliezen we het verschil in karakter tusschen dit hooger en het middelbaar (gymnasiaal) onderwijs niet uit het oog. Met name zijn we ons ervan bewust dat het laatste meer technische, quasi-neutrale, de examenopleiding dienende kanten vertoont dan het eerste. Vandaar dat hier meer mogelijk is dan ginds.

Hoe gaarne we dit toegeven, als het op grondslag en leiding aankomt, mag zulk een compromis nooit worden aangegaan. Die hebben ondubbelzinnig en ondubbelzinnig Gereformeerd te zijn. Het onderwijs (en de opvoeding), als geheel genomen, dient het Calvinistisch stempel te dragen van ootmoedige gehoorzaamheid aan een volledig, zoowel voor de studeerkamer als voor de schoolpraktijk aanvaarde, Schrift. Geheel iets anders dan de veelgeroemde, maar moeilijk grijpbare „Christelijke sfeer“!

Is zonder een eigen levens- en wereldbeschouwing het Calvinisme niet te denken en schept het zich zeker een eigen, welonderscheiden onderwijs, dan brengt dit mede dat een „algemeen-Christelijke“ H.B.S. of Gymnasium vrijwel even onbestaanbaar en hersenschimmig is al zoo een Universiteit. Men kan wel een zwevende formule voor samenwerking uitdenken, doch het onderwijs zelf zal zich, al naar gelang van het beginsel der leeraren, moeten differentiëren, zoo zeker als er wel anjers en orchideeën zijn, maar geen bloemen-zonder-meer. Ten aanzien van grondslagen en leidend beginsel is samenwerking met wie eens anderen geestes zijn niet mogelijk zonder gedeeltelijk prijsgeven van ons kostbaarst bezit. We moeten ons dan ook geheel losmaken of vrijhouden van het denkbeeld dat Calvinisten en niet-Calvinisten bij dit onderwijs naast elkander voort zouden kunnen bouwen naar eenzelfde stijl en eenzelfde bestek. Soortgelijk besef heeft de stichters der Vrije Universiteit het offer doen brengen van den steun der Ethisch-Irenische broeders, om Christus' wil.

Met betrekking tot het middelbaar en gymnasiaal onderwijs schijnt dit besef onder ons veel zwakker. Daarom is het dat we hier onverbloemd uitspreken: als de Vrije-Universiteitsgedachte een inrichting van middelbaar of voorbereidend hooger onderwijs draagt en bezielt, dan mag Christelijk onderwijs worden verwacht; anders niet.

Want voor de principiële kern van dit onderwijs zijn de Gereformeerde beginselen juist even onmisbaar en, naar verhouding, even vruchtbaar als voor de Calvinistische Universiteit. Slag op slag worden leeraar en leerling met de diepste beginselen geconfronteerd, o.a. bij geschiedenis, staathuishoudkunde, biologie, geloofsleer, literatuuronderwijs, bij de dagelijkse lectuur van klassieke en moderne auteurs. Ter sprake (moeten) komen, om maar iets te noemen: inspiratie en autoriteit der Schrift; de leer van de Kerk; het dogma; hoofdstukken uit de ethiek; de zin der geschiedenis; de volheid des tijds; het recht van oorlog, van opstand; de geschiedenis van het Calvinisme en zijn beteekenis voor ons land in het bijzonder; het politieke partijwezen ten onzent van vroeger en van thans; economische stelsels; de evolutieleer; de schepping; de beteekenis van Gods Woord voor de natuurwetenschap; literaire stroomingen, als daar zijn: classicisme, romantiek, naturalisme, nieuwe zakelijkheid; zelfs een en ander van oude en nieuwe wijsbegeerte. Wat komt

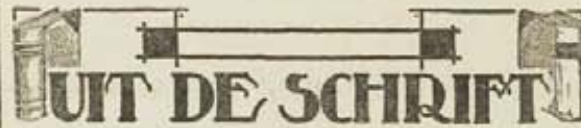
niet ter sprake bij rustige behandeling van literaire werken?

Of denkt men misschien dat de leerling zelf zijn principiële weg wel vinden kan? Het kost den leeraar in veel gevallen al moeite genoeg dragelijk pionierswerk te verrichten. Zeker, met vermindering van principiële quaesties, kan onderwijs worden gegeven dat naar wereldschen maatstal goed schijnt; Christelijk is het niet. Zoo verderfelijk een te pas en te onpas „vroompraten“ moet heeten, zoo noodzakelijk is een brengen en houden van het geheel der leerstof in den lichtglaans van Gods Woord: complement van het gebed om vereeniging des harten tot de vrees van Gods naam. Opzettelijk en voorbehaald dient dit te worden gedaan (wat van den leeraar gezette studie der Gereformeerde beginselen eischt) maar ook, als op de meest ongedachte momenten de beginselquaesties naar voren springen: de terloops gestelde vraag van een leerling over één van de duizend onderwerpen die aan de orde kunnen komen (ieder docent weet er van); een courantenbericht; een bepaalde formulering in het leerboek; een opgangmakende roman.

Naarmate het belang van waarlijk Christelijk middelbaar en gymnasiaal onderwijs ons helderder voor oogen staat, zal ook de overtuiging opkomen, dat Christus op dit terrein ons oproept tot den strijd om behoud of verovering der naar Zijn naam genoemde scholen. De ouders: door toe te zien op den geest waarin ze hun kinderen laten onderrichten; door (zoo mogelijk) aanvulling of herstel, waar de school principiële faalde. Bestuursleden: door overweging of de grondslag en de verhoudingen aan de school handhaven eener Gereformeerde onderwijspraktijk en dies gezonde samenwerking mogelijk maken; door voorzichtige keus van te benoemen docenten; door nauwlettend acht te geven op het onderwijs waarvoor zij mede verantwoordelijkheid dragen. De leeraren door sterke begeerte en ijver om, door woord en voorbeeld hun leerlingen tot de Schrift leidend, vasten grond hun onder den voet te geven, tegen beginselondermijnende theorieën hen te wapenen, al zou nog zoo'n gering percentage van hen afkomstig zijn uit een beginselverwant milieu; door in den kring van hun collega's den Christus der Schriften met warmte en overtuiging te belijden.

K.

D.

UIT DE SCHRIFT

Aangesloten.

Jozef, zoon Davids.
Matth. 1:20 b.

Wij gelooven, dat Jezus, de Christus, zaad van David is. Uit Davids lijf zou de groote Koning der wereld voortkomen. Vóór eeuwen had God dat reeds beloofd. En door Maria heeft God die belofte vervuld. Maria is Davids dochter en als de Christus vleesch en bloed aanneemt uit de kleine dochter van Israëls grooten koning, dan is Hij zelf Davids zoon „naar het vleesch“.

Is het nu niet zeer merkwaardig, dat de Schrift er juist allen nadruk op legt, dat óók Jozef in Davids huis is geboren? Mattheüs zeker en misschien ook Lucas geven een geslachtsregister juist van Jozef! En oppervlakkig oordeelende, zouden we bijna zeggen: wat doet dat er nu toe wie Jozef is en uit welk huis hij stamt? Zou Jezus' geboorte, Jezus' plaats anders zijn geworden, indien Jozef b.v. een leviet of een simeoniet ware geweest?

Laten we voorzichtig zijn met zulk spreken. Laten we beginnen met aan te nemen, dat het zeer zeker van het allergrootste belang is geweest, dat Maria's man een Davidszoon was. Dat het niet anders mócht naar Gods bedoelen. Het feit, dat Mattheüs Jozefs geslachtsregister geeft en dat de engel in dat groote oogenblik hem aanspreekt met den naam: zoon Davids zegt hier meer dan genoeg. God in den hemel ziet in Jozef juist bij en na de geboorte van Jezus vóór alles den Davidszoon.

Wij weten, dat Mattheüs in zijn geslachtsregister de koningslijn teekent van David af en zoo al verder. Niet telkens de oudste zoon wordt genoemd, maar de erfgenaam van troon en kroon! We hebben in Mattheüs dus de lijn van troonbezitters en troonpretendenten. Al worden die troonpretendenten langzamerhand armer en minder van aanzien — ze blijven bezitters van koninklijke rechten en koninklijke beloften. O, zeker, er waren in die dagen heel veel nakomelingen van David — maar onder die velen was er slechts één, die koningsrechten bezat, er was maar één kroonprins onder de prinsen en princessen van den bloede. En de kroonprins uit Davids huis in de volheid des tijds, wie was het anders dan

Jozef, wie kón het anders zijn dan Jozef? Jozef die uit het „huis“, maar óók uit het „geslacht“ van David was! (Luc. 2:4). Jozef, de zoon van David!

En wie dit heeft gezien door Mattheüs' woorden die onthult een grooten rijkdom in 's Heeren doen in en met en door Jozef.

God had aan David een eeuwig koningsgeslacht beloofd. Tot in der eeuwigheid zou de koning waardig blijven in Davids huis. Een erfelijk profetengeslacht had onder Israël nooit bestaan. Het erfelijk priesterschap van Aäron was juist bestemd om te verdwijnen om vervuld te worden door den Grooten Priester naar Melchizedeks orde. Maar 't koningsgeslacht moest eeuwig zijn en de eeuwig zijn in Davids geslacht.

En dat werkt de Heere nu door Jozef.

Neen 't is geen toeval dat Maria straks trouwde met den kroonprins uit Davids huis, met de rechtzittende op troon en kroon in Israël.

Naar de wet wordt Jezus ten volle erfgenaam van Jozef, erfgenaam ook van de koningsbeloften en de koningsrechten van David.

En als Jozef inderdaad gestorven is vóór dat Christus Zijn openbare ambtswerk begon, dan was Jezus niet meer de erfgenaam van het davidische koningsrecht, maar de bezitter ervan. Voor engelen en duivelen en menschen was Hij naar godslijk en menschelek recht de drager van 't koningsrecht en koningsheerlijkheid van 't grooten vader David.

En weer komt Jozef nu naast Maria te staan. Door die beiden schakelt de Christus zich in in Davids koninklijke familie.

Door hen beiden sluit Hij zich aan bij Davids, legt Hij den sterken band aan den eersten, waarlijk theocratischen koning.

Door Maria komt Jezus in Davids koningshuis door Jozef in Davids koningsgeslacht.

Door Maria wordt Hij Davids Zoon, door Jozef Davids opvolger.

Door Maria ontvangt Hij Davids vleesch en bloed, door Jozef Davids koningsrecht.

Davids Zoon wordt de Christus in Bethlehems nacht. En God gebruikt daarvoor én Maria én Jozef.

Davids Zoon, zóó willen we nu onzen Heiland lofend noemen. En we zullen er dan bij denken dat Hij dat werd door Maria naar z'n menscheleke natuur en door Jozef naar z'n koninklijke ambt!

H.

C. v.

KERKELUK LEVEN

„Moet dat nu zóó?“ (II.)

De ontboezeming van De D. Sikkels, welke door de feit van haar overname of ondersteuning in andere organen een door mij verwachte min of meer algemeen betekenissen verkregen heeft, worde nu verder door mij uit het persoonlijke gedachtenverkeer uitgesproken en dus feitelijk over hem heen in gedachtenwisseling mede met die anderen betrokken. Met name één opmerking heeft daarbij mijn aandacht; er is bewerd dat oude tegenstellingen weer worden opgeroepen; name die van Kampen-Amsterdam. Reeds hebben we verleden week daarover iets opgemerkt in het verband van de toen besproken speciale gevallen; thans wil we iets in het algemeen zeggen, in de overtuiging, dat de Heraut-redacteur, van wien deze klacht afkomstig is, daarbij aan „De Reformatie“ dacht.

Ook nu heeft deze redacteur nagelaten te concreteeren en te preciezeeren. We zullen dus zelf daarmee hebben te trachten. En we merken daarom op, dat zoal niet bij dezen redacteur, dan toch bij degenen die over deze zaak nadenken, voor een niet gering deelte aan twee kwesties zal gedacht zijn:

a. aan wat ons blad schreef over het promotierecht van Kampen;

b. aan wat we opmerkten over enkele publieke handelingen van aan de V.U. verbonden personen of combinaties van personen.

ad a. Wat het eerste punt betreft: m.i. heeft ons in geen enkel opzicht schuld aan partij-schappen, onder verwijzing naar toestanden in de gemeente van Corinthe, de Heraut-redacteur met leedwezen ziet komen in de kerken. Laat mij maar eens uit de kerk van „De Reformatie“ mogen klappen: toen indertijd één onzer medewerkers, die waarschijnlijk over 't promotierecht nog steeds anders denkt dan onder teekende, mij in April of Mei 1935 vroeg, of ik eveneens plaats inruimen zou aan artikelen, die zijnerzijds erkenning van dat promotierecht zouden willen verneeren, heb ik geantwoord, dat deze medewerker voor ongetwijfeld ruimte in ons blad krijgen kon, maar bij voorbaat tusschen ons vaststond, dat het goede verstandhouding niet schaden zou, als mijnerzijds daarop geantwoord werd, stel, dat ik daartoe de kans zou zien. M.a.w.: een open discussie — gelijk in